

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1971/42

Karar Sayısı : 1971/70

Karar Günü : 12.10.1971

İPTAL DAVASINI AÇAN: Milliyetçi Hareket Partisi

İPTAL DAVASININ KONUSU: 2.7.1971 günlü, 13883 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan “9.7.1961 tarihli ve 334 sayılı T.C. Anayasasının 56 ncı ve 82 nci maddelerinin değiştirilmesi” hakkındaki 30.6.1971 günlü, 1421 sayılı Kanunun 1. maddesiyle Anayasanın 56. maddesine eklenen fıkranın Anayasanın 12., 55. ve 56. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş; yine Anayasanın 149. ve 150. maddelerine dayanılarak iptali istenilmiştir.

I- İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca 12.10.1971 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında:

1. maddesi dava konusu edilen 30.6.1971 günlü, 1421 sayılı Kanunun 2.7.1971 günlü, 13883 sayılı Resmî Gazetede yayınlandığı; dava dilekçesinin 23.8.1971 gününde Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterliğince kaleme havale edildiği; 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 26. maddesine göre davanın bu tarihte açılmış sayılması gerektiği ve süresi içinde olduğu; davacı Milliyetçi Hareket Partisinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunduğu anlaşılmış; Anayasanın 22.9.1971 gününde yürürlüğe giren 20.9.1971 günlü, 1488 sayılı Kanunun 1. maddesiyle değiştirilmiş 149. maddesine göre her ne kadar siyasi partilerin Anayasa Mahkemesine iptal davası açabilmeleri için ya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grupları bulunması veya son milletvekili genel seçimlerinde geçerli oy sayısının en az yüzde onunu almış olmaları gerekmekte ise de bu sınırlamanın 1488 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış davaları da kapsamına alacağına dair bir hüküm getirilmemiş ve şu durum karşısında iptal davasını açma hakkının davanın açılması tarihinde yürürlükte olan eski 149. madde hükümlerince düzenlenmesi tabii bulunmuş ve maddenin eski metninde de Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunan siyasi partilerin iptal davası açabilecekleri hükmü yer almış ve işbu davanın açılması işlemi o hükmün yürürlüğü sırasında tamamlanarak dava varlık kazanmış olduğundan bu bakımdan bir aksaklık ve aykırılık bulunmadığı saptandıktan sonra davanın açılmasına dayanaklık eden Milliyetçi Hareket Partisi Genel Yönetim Kurulu kararı üzerinde durulmuştur.

44 sayılı Kanunun 25. maddesinin birinci fıkrasının 1 sayılı bendinde iptal davalarının siyasi partilerin tüzüklerine göre en yüksek merkez organlarının en az üye tamsayısının salt çoğunluğuyla alacakları karar üzerine Genel Başkanları veya vekillerince açılacağı yazılıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi Tüzüğü hükümlerinden bu partinin en yüksek merkez organının Genel Yönetim Kurulu olduğu anlaşılmaktadır. Parti tüzüğü'nün 30. maddesine göre Genel Yönetim Kurulu parti tüzel kişiliğinin karar ve yönetim organıdır ve Genel Başkan, Büyük Kongrece seçilen 35 üye ve gerektiğinde Genel Yönetim Kurulunca seçilen 9 üyeden,

Genel Kongrelerince seçilmiş kadın ve gençlik kolları başkanlarından ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Parti Grupları Başkan Vekillerinden oluşur.

Davacı partinin genel sekreterliğince gönderilen yazıda 9 üyenin Yönetim Kurulunca seçilmediği, partinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu olmadığından Grup Başkan Vekillerinin bulunmadığı, Gençlik ve Kadın Kolları genel kongrelerini yapmadıklarından başkanlarının kurula dahil edilmediği açıklanmıştır.

Parti tüzüğünde 9 üyenin seçimi Genel Yönetim Kurulunun göreceği lüzuma, başka deyimle ihtiyarına bırakıldığından, grup başkan vekillerinin varlığı da partinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunmasına bağlı olduğundan 9 üyenin seçilmesi gerekli görülmediğine ve parti Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kuracak güçte olmadığına göre Genel Yönetim Kurulu üye tamsayısının saptanmasında bunların hesaba katılması düşünülemez. Ancak Kadın ve Gençlik Kolları Başkanları yönünden durum böyle değildir. Parti tüzüğünün öngördüğü ve aslında da var olan bu kuruluşların genel kongrelerini yapmaları, sağlanması partinin elinde ve yükümü altında olan bir parti içi sorundur ve iki başkanın Genel Yönetim Kurulu üye tamsayısı saptanırken gözönünde bulundurulması zorunludur.

Şu durum karşısında Milliyetçi Hareket Partisi Genel Yönetim Kurulunun üye tamsayısı; 1 Genel Başkan, Büyük Kongrece seçilmiş 35 üye, 2 de genel kongrelerince seçilmiş Kadın ve Gençlik Kolları Başkanları olmak üzere 38 dir. Tamsayıya göre salt çoğunluk ancak 20 üyenin olumlu oy vermesiyle sağlanabilir. Oysa dava dilekçesine bağlı olarak gönderilen ve dava konusu hüküm aleyhine Anayasa Mahkemesine başvurmağa parti Genel Başkanını yetkili kılan 11.7.1971 günlü karara yalnız 19 kişinin katılmış olduğu görülmektedir. Böylece yetki kararı alınırken, 44 sayılı Kanunun 25. maddesinin birinci fıkrasının 1 sayılı bendi hükmüne aykırı davranıldığı anlaşıldığından partinin en yüksek merkez organının üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararına dayandırılmadan açılan davanın reddedilmesi gerekir.

II- SONUÇ:

Milliyetçi Hareket Partisi tüzüğünün 30. maddesine göre partinin en yüksek merkez organını oluşturan Genel Yönetim Kurulu olağan üye tamsayısının 38 olduğu, buna karşılık davanın açılmasına dayanaklık eden kurul kararının 19 kişi ile verildiği ve böylece 44 sayılı Kanunun 25. maddesinin birinci fıkrasının 1 sayılı bendi hükmüne aykırı davranıldığı anlaşıldığından partinin en yüksek merkez organının üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararına dayandırılmadan açılan davanın bu nedenle reddine 12.10.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Hakkı KETENOĞLU	Avni GİVDA	Fazıl ULUOCAK
Üye	Üye	Üye

Esas Sayısı : 1971/20
Karar Sayısı : 1971/47

Sait KOÇAK

Şahap ARIÇ

İhsan ECEMİŞ

Üye

Üye

Üye

Recai SEÇKİN

Ahmet AKAR

Halit ZARBUN

Üye

Üye

Üye

Ziya ÖNEL

Kâni VRANA

Mustafa KARAOĞLU

Üye

Üye

Üye

Muhittin GÜRÜN

Şevket MÜFTÜGİL

Ahmet H. BOYACIOĞLU